

IN DAG UIT

Middeleeuws luchtkasteel boven New York

In Europa stikt het ervan, maar middeleeuwse kastelen zie je niet in de VS. Tenzij kunstenaar Giny Vos een kans krijgt. Dan duiken de contouren van een burcht op in de Nieuwe Wereld. Levensgroot. Op de plaats waar je dat het minst verwacht: Manhattan.

Vos (36) wil de beroemdste skyline ter wereld herscheppen. Voor één nacht. Door het gericht in-uitschakelen van de verlichting van 23 wolkenkrabbers aan de East Side, moet een monumentaal silhouet van een kasteel ontstaan, compleet met wachttorens, tranzen en kantelen. De weerspiegeling daarvan in de East River, de slotgracht, levert een feestelijk beeld op. Dat Walt Disney daar nooit op is gekomen.

Op de bewuste avond moet het groot feest worden op de Brooklyn Heights Promenade, de flaneerboulevard aan de overkant van de rivier die normaal goed is voor romantische Woody Allen-plaatjes. 'De hele promenade vol mensen, lange tafels vol hapjes en drankjes, ridders te paard, jonkvrouwen' - Vos ziet het al helemaal voor zich.

Oké, een mooi idee, een *luminous* idee zelfs, maar hoe zorg je dat dit luchtkasteel, werkelijkheid wordt? Wie in New York loopt warm voor een onechte burcht? Christo heeft nooit toestemming gekregen voor een project in Central Park.

Hij heeft tientallen jaren moeten wachten voor hij de Rijksdag mocht inpakken. In Berlijn zat niemand te wachten op een ingepakt gebouw. Dankzij engelengeduld en



Computer-animatie Giny Vos

doorzettingsvermogen kwam er toch een ingepakte Rijksdag.

Vos wil Amerika een symbool van het oude Europa schenken. 'De burcht refereert aan het verlangen van Amerikanen naar historie. Daarom heb ik het project *A Castle for Mike* genoemd. Mike is een typisch Amerikaanse naam. Mike is ook de naam van een Amerikaanse vriend met wie ze in 1990 een kastelentocht door Schotland maakte. Op die reis ontstond het

idee voor het lichtkasteel. Dit jaar is zij vertegenwoordiger van Nederland in de internationale tentoonstelling van Culturele Hoofdstad Kopenhagen.

Ze werkt met video, licht, LED-displays en computers. Al in 1985 maakte Vos een werk dat direct vooruitliep op *A Castle for Mike*. Op drie kantoorflats aan het Marconiplein in Rotterdam liet ze de woorden 'WORK TO DO' verschijnen tijdens de langste nacht van

het jaar. De kapitalen werden gevormd door verlichte ramen. Het motto, dat tot op kilometers afstand zichtbaar was, was een 'soort afscheidscadeau' voor de (werk-)stad waar ze is geboren.

Zeven jaar na het Manhattan aan de Maas-project, in 1992, begon ze haar New York-campagne. 'Op basis van een foto van de skyline heb ik een uitgebreide computeranimatie gemaakt. Op dat filmpje zie je het langzaam donker worden,

en het kasteel opkomen. Raampje voor raampje heb ik ingekleurd.

'En je ziet echt wolken bewegen, op de achtergrond hoor je de geluiden van New York. Met die VHS-band heb ik veel mensen enthousiast gemaakt, ook in de kunstwereld via de toenmalig cultureel attaché in New York, Reyn van der Lugt. Ik heb gesproken met de Kamer van Koophandel in Lower Manhattan. Nu ben ik bezig met de voorbereidingen van een centrale presentatie voor eigenaren en beheerders in een van die kantoorflats.'

Extra complicerende factor is het World Trade Centre, dat hoog uittorent boven de skyscrapers op de voorgrond. 'In de torens van het WTC moet ook het licht uit. En ik moet er in kunnen, om het nodige af te plakken. Maar daar zijn de beveiligingsmensen helemaal neurotisch, na die aanslag in 1993.' Het ongeluk met de TWA-Boeing vorige week zal de autoriteiten ook niet toeschietelijker maken. 'Ik zal zeker nog een jaar op Manhattan door moeten brengen om alles te regelen', aldus Vos.

Het idee is er, de animatie geeft een uitstekende indruk. Vos heeft zich herhaaldelijk afgevraagd waarom ze het daar niet bij zou laten. 'Het bestaat pas als het echt gebeurd is.' Om wereldroem, onvermijdelijk als het slot er komt, is het haar niet begonnen. 'Dan had ik er de afgelopen vijf jaar alles voor opzij gezet. Ik heb zoveel andere ideeën.' Ze heeft al verkleurd gekken naar de Rembrandt Tower in Amsterdam.

Erwin Wijman